

ภาค ๑ สมัยที่ ๖๔ เล่ม ๕

บทบรรณาธิการ

คำถาม ผู้เช่าทำพินัยกรรมยกสิทธิการเช่าที่ดินให้แก่ผู้รับพินัยกรรม ต่อมาผู้เช่าถึงแก่ความตาย สิทธิการเช่าจะตกทอดแก่ผู้รับพินัยกรรมหรือไม่ หากสัญญาเช่ามีข้อตกลงให้ผู้เช่าโอนสิทธิการเช่าได้

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๒๐๑/๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันรับฟังเป็นยุติว่า เดิมนางสาว ท. ทำสัญญาเช่าที่ดินจากจำเลยที่ ๑ ต่อมานางสาว ท. ทำพินัยกรรมยกสิทธิการเช่าที่ดินดังกล่าวให้แก่โจทก์ เมื่อนางสาว ท. ถึงแก่ความตาย โจทก์ขอทำสัญญาเช่าที่ดินโดยอ้างสิทธิตามพินัยกรรม แต่จำเลยที่ ๑ ไม่ดำเนินการให้

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า สิทธิการเช่าเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยสัญญา ซึ่งผู้ให้เช่าตกลงให้ผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน อันเป็นหนี้เหนือบุคคล หาใช่เป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินหรือเป็นทรัพย์สินหรือไม่ และการเช่าทรัพย์สินนั้น ปกติผู้ให้เช่าย่อมพึงเล็งถึงคุณสมบัติของผู้เช่าว่าจะสมควรได้รับความไว้วางใจในการใช้และดูแลทรัพย์สินที่เช่าหรือไม่ สิทธิของผู้เช่าจึงมีสภาพเป็นการเฉพาะตัว เมื่อผู้เช่าตาย สิทธิการเช่าตามสัญญาเช่าก็เป็นอันระงับสิ้นสุดลง และไม่เป็นมรดกตกทอดไปถึงทายาท **ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีข้อตกลงให้ผู้เช่าโอนสิทธิการเช่าได้** ดังที่โจทก์อ้างมาในฎีกาหรือไม่ เพราะหากมีข้อตกลงก็เป็นเรื่องที่ผู้ให้เช่ายอมให้ผู้เช่าโอนสิทธิการเช่าแก่บุคคลภายนอกในระหว่างที่ผู้เช่ามีชีวิตอยู่ ซึ่งอาจทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๔๔ เท่านั้น ดังนั้น พินัยกรรมของนางสาว ท. ที่ยกสิทธิการเช่าที่ดินให้แก่โจทก์จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องใด ๆ แก่โจทก์เกี่ยวกับที่ดินที่เช่า และไม่ผูกพันให้จำเลยที่ ๑ จะต้องให้โจทก์เป็นผู้เช่าต่อไป จำเลยที่ ๑ ย่อมพิจารณาให้จำเลยที่ ๒ และให้จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เป็นผู้เช่าที่ดินแต่ละแปลงต่อไปได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๓/๒๕๔๐ การเช่าทรัพย์สินนั้นปกติผู้ให้เช่าย่อมพึงเล็งถึงคุณสมบัติผู้เช่าว่าจะสมควรได้รับความไว้วางใจในการใช้และดูแลทรัพย์สินที่เช่าหรือไม่ สิทธิของผู้เช่าจึงมีสภาพเป็นการเฉพาะตัว เมื่อผู้เช่าตายสัญญาเช่าเป็นอันระงับไป ไม่ตกทอดไปถึงทายาท **ที่สัญญาเช่าระบุว่าในระหว่างสัญญาเช่ายังไม่ครบกำหนดอายุสัญญา ผู้เช่ามีสิทธิที่จะโอนการเช่าให้แก่ผู้อื่นได้แต่ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ให้เช่านั้น เป็นข้อตกลง**

เกี่ยวกับการโอนการเช่าในระหว่างที่ผู้ให้เช่าและผู้เช่ายังมีชีวิตอยู่ ซึ่งอาจทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๔๔ และเป็นเพียงบุคคลสิทธิผูกพันเฉพาะคู่สัญญาหาได้ตกทอดมายังทายาทผู้เช่าไม่

คำถาม การบอกเลิกสัญญาเช่าที่ไม่มีกำหนดเวลา หากสัญญาเช่าระบุชำระค่าเช่าเป็นรายเดือนแต่ไม่ระบุวันที่ชำระค่าเช่าแน่นอน จะถือเอาวันใดเป็นวันกำหนดชำระค่าเช่า

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑๗๙/๒๕๕๑ สัญญาเช่าช่วงอาคารชั้นล่างบางส่วนมีข้อตกลงว่าเป็นสัญญาที่ไม่มีกำหนดระยะเวลา การเลิกสัญญาจึงต้องปฏิบัติตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๖๖ สัญญาเช่าช่วงดังกล่าวมีข้อตกลงระบุชำระค่าเช่าเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท ไม่ระบุวันที่ชำระค่าเช่าแน่นอน จึงต้องถือเอาวันสิ้นเดือนเป็นกำหนดชำระค่าเช่าตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๕๙ โจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาเช่าช่วงและจำเลยได้รับหนังสือวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ โจทก์ฟ้องคดีวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๘ การบอกเลิกสัญญาเช่าช่วงจึงชอบแล้ว

คำถาม เจ้าหนี้ที่ยังไม่ได้มีการฟ้องร้องยังมีไซ้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา จะมีสิทธิฟ้องคดีเพิกถอนการฉ้อฉลหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๗๕/๒๕๕๓ การฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๓๗ เป็นการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะสงวนไว้ซึ่งกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพราะทรัพย์สินของลูกหนี้ย่อมเป็นหลักประกันในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๑๔ ดังนั้น เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลจึงหมายถึงเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้และต้องเสียเปรียบจากการที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลง ไม่พอชำระหนี้ อันเนื่องมาจากการทำนิติกรรมฉ้อฉลของลูกหนี้ ไม่ว่าเจ้าหนี้ดังกล่าวจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม แม้เจ้าหนี้ในหนี้ที่ยังไม่ได้มีการฟ้องร้องบังคับให้ชำระหนี้ก็มีสิทธิที่จะร้องขอให้เพิกถอนได้ เมื่อโจทก์แจ้งความดำเนินคดีอาญาและฟ้องเรียกเงินคืนจากจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ย่อมทราบว่าตกเป็นลูกหนี้ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่โจทก์ การที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๒ โดยเสนาหา และไม่มีทรัพย์สินอื่นที่จะให้โจทก์บังคับคดีได้อีก นอกจากที่ดินพิพาทจำเลยที่ ๑ ย่อมรู้อยู่ว่าเป็นทางให้โจทก์เจ้าหนี้เสียเปรียบ โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมซึ่งเป็นการฉ้อฉลนั้นเสียได้

คำถาม การที่เจ้าหนี้ยังไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่ผ่อนชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ จะเป็นเหตุให้ลูกหนี้สามารถทำนิติกรรมได้อันจะเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๕๑/๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑ รู้อยู่แล้วว่ามีหนี้ค่าภาษีอากรค้างชำระแก่โจทก์ แม้จำเลยที่ ๑ ผ่อนชำระหนี้ค่าภาษีอากรให้แก่โจทก์ทุกเดือน และในระหว่างผ่อนชำระโจทก์จะไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ก็ตาม แต่การที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนให้ที่ดินแก่จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ ย่อมรู้อยู่ว่าจะเป็นทางให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เสียเปรียบไม่อาจบังคับชำระหนี้ได้ เพราะจำเลยที่ ๑ ไม่มีทรัพย์สินอื่นที่โจทก์จะบังคับเอาชำระหนี้ได้ การที่โจทก์ยังไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ในระหว่างที่ผ่อนชำระหนี้ค่าภาษีอากรให้แก่โจทก์นั้น ไม่เป็นเหตุให้จำเลยที่ ๑ สามารถทำนิติกรรมใดอันจะเป็นทางให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เสียเปรียบ การที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนให้ที่ดินแก่จำเลยที่ ๒ จึงเป็นการฉ้อฉล

คำถาม การเลือกและหยิบสินค้าที่วางขายในร้านนำไปชุกซ่อนไว้ในเสื้อผ้าโดยเจตนาที่จะไม่ชำระราคาทรัพย์สิน จะถือว่าการฉ้อฉลในทรัพย์สินโอนไปเป็นของผู้กระทำอันจะทำให้ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๖๕๖/๒๕๕๑ จำเลยฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า การกระทำของจำเลยไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากผู้เสียหายนำสินค้าซึ่งเป็นร้านเซเว่นอีเลฟเว่นนำสินค้ามาวางเพื่อจำหน่ายตามชั้น กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวย่อมเป็นของผู้เสียหาย แต่เมื่อจำเลยเลือกและหยิบสินค้าออกมาตามต้องการแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวย่อมโอนมาเป็นของจำเลยทันทีเพราะเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๖๐ ประกอบด้วยมาตรา ๑๙๕ วรรคสอง

เห็นว่า หลักเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จำเลยกล่าวอ้างมานั้น เป็นหลักการพิจารณาเกี่ยวกับความรับผิดในทางแพ่งของสัญญาซื้อขายที่ได้มีการกระทำโดยสุจริต ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการพิจารณาความรับผิดในทางอาญา ดังเช่นกรณีนี้ เนื่องจากทรัพย์สินของผู้เสียหายที่วางไว้ในร้านของผู้เสียหายเพื่อจำหน่ายแก่ผู้มาซื้อ กรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในทรัพย์สินดังกล่าวย่อมเป็นของผู้เสียหาย แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยเอาไปซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวด้วยวิธีการนำไปชุกซ่อนไว้ในเสื้อผ้าของจำเลยโดยมีเจตนาที่จะไม่ชำระราคาทรัพย์สินนั้น จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาทุจริตเพื่อให้ทรัพย์สินของผู้เสียหายดังกล่าวไป การกระทำของจำเลยจึงครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์แล้ว

คำถาม ภัยอันตรายที่เกิดจากการกระทำได้หมดไปแล้ว จะอ้างป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๐/๒๕๕๓ ผู้ตายเข้าไปลวนลามชูดมมือ ช. แต่มารดาตั้งตัว ช. ไว้ได้แล้ว ผู้ตายจึงเดินกลับไปที่รถจักรยานยนต์ ภัยอันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้ตายได้หมดไปแล้ว กรณีไม่ต้องด้วย ป.อ. มาตรา ๖๘ ที่บัญญัติให้การกระทำโดยป้องกันจะต้องเป็นการป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ตายเข้าไปลวนลาม ช. บุตรสาวของจำเลยถึงบ้าน เป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมและจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายในแทบจะทันทีหลังจากถูกข่มเหง การกระทำของจำเลยเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยบันดาลโทสะ

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์

บรรณาธิการ